

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପରିଚୟ

សាធារណការកំណត់តាមលទ្ធផលនៃសេចក្តីផ្តើមសំបុរៈឆ្នាំ ២០០៨ :
សារក្សី ប្រាក់ យុត្តិ និងក្រុងក្រាម

ខ្លួនខ្លួន ទីប្រាប់ក្នុង^ច
ដំឡើង និងការ ត្រូវលេខ ១២
ស្របតាមរយៈជាមួយ ជាប្រជាធិបតេយ្យ

“ទីមន្តលភាគនៃប្រាបត្រិត”

- ສາກົ່ງ ປ្រາກໍ ຍູ້ຕໍ່ ຕີບ້າຍ ສົ່ງການເຈົ້າໄລ້ຮູ້ໄຟລ໌ກາຕືັສິດົມ, ມະນູ ບໍ່ຮັບສ່ວນຕົກຕິດິນ ປຸ່ອໜ້າບ່ອນ

ការចិត្តយោល់ស្របចាក់ទន្លឹនដែនកំណត់នៃការស្ថូរសំណង

អនុដិត្តធម៌ម្រោះបាប់ដើមឡើច្បាស់ដោយស្ថាលេក្រប់ការទាំងអស់ថា តើមានលើកពីបញ្ជាផ្ទៃទេ? មែនវើ ឧណាករីស របស់ អ្វីន សរី ឯុទ្ធនក្រារកដើរ និងបកប្រាយពីបំណាត់ការរបស់អនុដិត្តធម៌ម្រោះ ឬ មែនវើ ឧណាករីស ឯុទ្ធនក្រារដើម្បីដែនកំណត់នៃការស្ថាសំណ្លាប់ដោយ ព្រះរាជអាណាព ពីមួយលម្អិតឡើដែលឯុទ្ធនក្រារសំណ្លាប់ប្រាស់បាកពីដែនកំណត់ក្នុងការស្ថាលេកទៅនឹងករណី ០ ០ ២ ក្នុងដិណាក់កាលដូចជាដី ឬ មែនវើឯុទ្ធនក្រារក អនុដិត្តធម៌ម្រោះដ្ឋាប់បញ្ហាកំណត់មិនថា សំណ្លាប់ដែលប្រាស់បាកពីប្រជាធិបទនាមបច្ចេកទេស្ថាន លីវីតិច្ចោន ឬ តើព្រះរាជអាណាព ត្រូវដើរក្សាសំជាមុនសិន មុននឹងបាប់ស្ថាលេកពីប្រជាធិបទដែលមិនពាក់ពីខ្លួន ហើយអនុដិត្តធម៌ម្រោះដ្ឋាប់ឯុទ្ធនក្រារដ្ឋាប់បញ្ហាប្រាស់បាក ពាក្យសំនើ ឬ “កម្រិតធនិតិ អនុញ្ញាតឲ្យណាស់” ។

មេដ្ឋាន ឧណាណវិស ប្រាណនេះរាយក្រឹងបន្ទីមទេ តាម អគ្គិជ្រោះ “ដើរប្រាស់ក្រុងទីតាំង” ចោរ ប្រជាពល
ទាំងអស់ នៃទីតាំងយកមកថាទីស្ថាបន្ទីការស្ថាបន្ទីរាយក្រឹងពេលនៃការស្ថាបន្ទីរាយក្រឹង ហើយ ព្រះរាជអាណាព្យាម និងប្រាការ ដើរបស់អគ្គិជ្រោះ នៅក្នុងពេលនៃការស្ថាបន្ទីរាយក្រឹង នៅការស្ថាបន្ទីរាយក្រឹង ប្រាក់ យុត កាលពី
មុនុលមិញ្ញា មេដ្ឋាន ឧណាណវិស ប្រាណលើកពីទាហរណ៍មួយ និងការស្ថាបន្ទីការដើរបស់អគ្គិជ្រោះដោយរបប

កម្ពុជាប្រជាជិបតែយ៍ ហើយមេដាក់វីរបន់ខ្លានបញ្ញាក់ថា ព្រះរាជអាណាព្យាយាមរកការស្ថានំពី
ប្រធានបទដៃខ្សោះទៅតិច ដែលប្រធានបទនេះមិនត្រូវយកមកនិយាយគួងដីណាក់កាលដឹបីនៅក្នុងនៃករណី ០១
នេះទេ បែសិនជាប្រជាជាតិនៅក្នុងនៃជាតិសំដែលជាជាតិដែលនេះ នេះប្រជាជាតិនៅក្នុងទួលនូវការ
បោះប្រកាន់ថា ខ្លានព្យាយាមពន្លឺត្រូវឱ្យការស្ថានំពីនេះជាចិនខាន ។

មេដាក់ ឧណាកវិស ខ្លានបញ្ចប់ការស្ថានំដោយស្អែកអីនិងម្ចាស់ម្ចាស់ និងព្រះរាជអាណាព្យាយាម
រក្សាសំណុំរបស់ខ្លួនប្រជានបទនៃជីណាក់កាលដឹបីនៅក្នុងនៃករណី ០១នេះ និងខ្លានស្អែកប្រជានការ
ពន្លឺតិចព្រះរាជអាណាព្យាយាមដែរ ។

ព្រះរាជអាណាព្យាយាមដែរ ជាលីសាក់ ខ្លានដេះយុត្តិបានឡើងបាន បែសិនជាមេដាក់ ឧណាកវិស
ខ្លាននានកបានឈ្មោះយប់នៅដីការដីណែនកំស្រាយ ដែលប្រជួនពាក្យដោយព្រះរាជអាណាព្យាយាមកំទេន
សាក្សី ប្រាក់ យុតិ នោះមេដាក់នឹងដឹងថ្វាស់ថា សាក្សីកម្មរបស់សាក្សីនេះ គិតកំទេនឡើងទំនាក់ទំនែ
នៃរបាយសម្រាប់ខ្លួនបានបស់បក្សកម្មយិនស្តីកម្មដែលរបបកម្មដែរប្រជាជិបតែយ៍ ។

ជាលីសាក់ ខ្លាននេះអាណាព្យាយាមថា សាក្សីវិបន់ត្រូវខ្លានកោះហេរដោយសារតែគាត់មានតួនាទីជាប់
លើប្រភពកម្មដែរប្រជាជិបតែយ៍ ហើយសាក្សីកម្មរបស់គាត់អាចដឹងបានលើប្រព័ន្ធការណ៍ពីគាត់
ទេនឹងរបាយសម្រាប់ខ្លួនបាន និងលើហ្មតុនៃពីរលីប៊ូសេរីក្រុងបក្សកម្មយិនស្តីកម្មដែរ ។ ទាំងទេនឹង
ឡើងការដោលលើកទិនប់ ជាលីសាក់ ខ្លានបញ្ញាក់ថា សាក្សីកម្មរបស់ប្រាក់ យុតិ ត្រូវខ្លានស្ថានប្រមាណ
ទាក់ទេនឹងប្រជានបទនេះ ព្រះព្រះរាជអាណាព្យាយាមដឹងដីពីមានទាក់ទេនឹងឡើងលើកទិនប់នៃការស្ថាន
មានសការយ៉ាងដឹងបានបក្សកម្មយិនស្តីកម្មដែរ ។

ជាលីសាក់ ខ្លានបញ្ញាក់ទៀតថា ព្រះរាជអាណាព្យាយាមមិនមានគ្រោះស្ថានស្ថានមិនបានលើកទិនប់នូវកម្មរបស់
កម្មិកាតិកិណីរបបកម្មដែរប្រជាជិបតែយ៍ទេ ហើយជាប្រធានបេសំខាន់ខ្លួនដែលព្រះរាជអាណាព្យាយាម
បានស្ថានឡើងសាក្សី ប្រាក់ យុតិ នោះទេ ។

ជាមួយខ្លាន មេដាក់ដើមបណ្ឌិតនឹងប្រព័ន្ធនៅណី នៅលីហ្មាប់ថ្ងៃតី សីមីណុញ្ញបាត់ ខ្លានលីកឡើងថា
នោះប៉ុជាកាត់ យល់ស្របជាមួយមេដាក់ការពារក្នុងដោយ ត្រូវថា ប្រាប់ត្រូវតែស្អែកពាក្យត្រូវកាត់
ទាំងអស់ តែនេះគិតជាជាររបស់ដើមបណ្ឌិតនឹងប្រព័ន្ធនៅបញ្ញាក់ថា អ្និ៍ដែលព្រះរាជអាណាព្យាយាមស្ថានទិនប់
មិនលើសពីដែលកំណត់ដែលត្រូវស្ថានគួងដីណាក់កាលដឹបីនៅក្នុងនៃករណី ០១នេះទេ នាំងប្រើប្រាស់
សំណុំឡើងកាន់សាក្សី ប្រាក់ យុតិ នោះ ។

មេដាក់ ឧណាកវិស ខ្លានដេះយុត្តិបានដោយបញ្ញាក់ថា ព្រះរាជអាណាព្យាយាមដើរសំណើរឿងឯកសារនៃ
របស់ខ្លួនដោយបញ្ញាក់ថា ប្រជានបទដែលត្រូវស្ថានគិតកំទេនឡើងពីមានអំពើណុញ្ញបាត់ទំនាក់ទំនែប៉ុណ្ណោះ ឬណែនកំ

លោក ថ្មីបីល ដែលមាន និងបានរាយការណ៍ជាតិ និង ជាប្រធានប្រុត្រូនិយោគ និងប្រធានប្រុត្រូនិយោគ សរុប ក្នុងការអនុវត្តន៍ការងារបច្ចេកទេស ក្នុងការងារបច្ចេកទេស និង សរុប

នៅត្រីបំណុលនេះ មេក្រម នាត់ព្រាយតែ បានបញ្ជាក់ និងចង់បញ្ជូនថ្មីជាបញ្ហាកំព្យួរប្រាស់ពីទម្រង់ការ នេះ ដើម្បីទ្រូវប្រាស់នៅថ្ងៃព្រោយឡើត ។ លោកស្រីមេក្រមបានបញ្ជាក់ថា ភាគីដែលបានធ្វាក់សរុប នឹងការ នេះ ដឹបុំដែលត្រូវបានបង្កើតឡើយ លើកណាការតិចមួយ ។ ត្រូវបានដល់ខ្លួនបញ្ហាកំពីជាបរបស់ខ្លួន ។ លោកស្រីមេក្រមបានបន្ថែមឡើតថា ថ្ងៃព្រោយមេដារីការពារតិចមួយ ។ ត្រូវតែបញ្ជាញពីជាបរបស់ខ្លួន ទៅកាន់ទៅនិងអ្នដែលភាគីការពារតិចបានលើកទៀត ។ មុននេះយុត្តិបានទៅនិងអ្នដែលភាគីការពារតិចមួយបាន អេក្រង់ ។

ដើម្បីបញ្ជាក់ថ្មីប្រាស់សម្រាប់មេដារីអន្តរជាតិ ហើយក្រុម ឧត្តម្ភបាយតិច បានបកប្រាយល្អ ឡើងចង់ អនុសាទិន្នន័យ៖ សំណួរដែលបានឈ្មោះនូវរាយការណ៍សារក្នុង ប្រាក់ យុត្តិ គិមិនទាក់ទង ឡើងប្រភពិនិត្យការកែតែនូវបបខ្លួនក្របាមដែលអនុសាទិន្នន័យ៖ជាក់ថ្មីស្ថានេះទេ ព្រោះសំណួរទាំង នៃប៊ូទាក់ទងឡើងបណ្តាញពាណិជ្ជកម្ម និងរបនាសម្ព័ន្ធបាលរបស់បក្សកុំមុខីតិសុកម្ពុជា ។ ហើយក្រុម ឧត្តម្ភបាយតិច កីឡាបានដោនាំឡើងគ្រប់ភាគីទាំងសរសំណួរប្រាក់បានបន្ទុកដីណាក់កាល ដីបុងនៃករណី០ ០២ នេះ ហើយមិនត្រូវប្រើសំណួរទាំងមុខ ឬសំណួរបេកែទេ ដែលការស្ថានបែបនេះ អាចជម្រួញសារក្នុងផ្លូវតាមអ្នដែលបានបោះឆ្នោះ និងបញ្ចប់ លោកស្រីហើយក្រុមដោនាំឡើងគ្រប់ភាគី ទាំងអស់ច មិនត្រូវ «ស្ថាប្រាក់បានបន្ទុកដីណាក់បុងនៃករណី០ ០២» ។

ព្រះរាជអាណាព្យាបន្តស្ថិតនៅកាន់សាក្ស ប្រាក់ យុត្តិ

ក្រោយពីទូលាការណែនាំសំបើយ សាក្សី ប្រាក់ យុត បាប់ដើមដើរកុកម្មបន្ទី ព្រះរាជ
អាជ្ញាធមានស្ថាប់ តើសាក្សីសំឡើង និងដើរការអួនមុនច្បែទ ខេមសា ឆ្នាំ១៩៧៥ និង
ប្រាក់ យុត បានត្រួលបាន គាត់មិនបានដោះគាត់រស់នៅពេលនោះ ព្រះពេលវេលាភាកនិង
ឡើយូរហើយ គាត់មិនបាប់អារម្មណ៍ ថាមាន“ប្រជាធិបតេយ្យ”ដូចដើរមកការតាំបន់បស់គាត់បាន
ទេ ក្រោយច្បែទ ខេមសា ឆ្នាំ១៩៧៥ នោះ គាត់មិន“យើរូមុខអ្នកចិត្ត”ទេ ហើយអ្នកដែលរស់
នៅដីរូមិបន់ដែលគាត់រស់នៅនោះ “រស់នៅជាគម្ពុជា” និងការជាក់ល្អោះ
“ប្រជាធិបតេយ្យ មេសា” នោះ គាត់“កិច្ចបាប់អារម្មណ៍និងការហេរិញ្ញោះនេះដែរ” ហើយគាត់កិច្ច
ដើរការត្រួលបានស្ថាប់ គាត់បានសរភាពថា គាត់“បានពិនិត្យប្រជាធិបតេយ្យ មេសា” នេះ
តើគាត់ធ្វើប៉ុណ្ណោះដែរ គាត់បានសរភាពថា គាត់“បានពិនិត្យប្រជាធិបតេយ្យ មេសា” នេះ
តើគាត់ធ្វើប៉ុណ្ណោះដែរ គាត់កិច្ចដឹងឱ្យថា ប្រជាធិបតេយ្យបានដោរ សព្វក្រុង
ដែរ ហើយគាត់សង្ឃឹមយើរូមិបន់ដែរ គាត់គាត់“មិនបាប់អារម្មណ៍” និងកិច្ចការនោះទេ ។

ក្រោយមក ព្រះរាជអាណាព្យាបានស្ថេចា តើបទបញ្ជាក្ស់ការដែលបានប្រជាធិបតេយ្យនៅក្នុងក្រុងពេលវេលាដូចនេះ ប្រភពបេឡូមកតី «ថ្វាកំលើ» របស់បក្សុកមួយនឹងសកម្មជាមនុស្ស? សំណើនេះ ធ្វើឡើមជារីករារកីរិយាល័យ ស្ថើស្ថូរ ដើម្បីដោយបញ្ហាកំចា ពាក្យ «ថ្វាកំលើ» នេះហាកំដូចជាមិនត្រូវរួមមកស្ថាសាក្ស់ នេះទេ ឬអតិថិជនប្រជាធិបតេយ្យនៅក្នុងក្រុងពេលវេលាដូចនេះ ឬបីយប្បាប់ត្រូសាក្ស់ត្រូបនិងនៃឯសំណើនេះ ឬ

តែសាក្យ ប្រាក់ យុត ដូចជាចិនប៊ែនដៃយសាំណ្ឌរទាក់ទង នៅនឹងការដម្លៃស នេះទេ ដោយគាត់បញ្ជាក់ថា គាត់មិនចូលរួមពាក់ព័ន្ធឌីសកិច្ចការពិភាក្សាទ្មាយឆ្នាក់លើខ្លួន ទេ គាត់ត្រានឹងតែយើងអ្នកដម្លៃសដើម្បីដែករមកដោយប្រើប្រាស់ ដើម្បី“ពេញតែដូរ” តែមិនដឹងប្រើបានទេ តែបញ្ហានេះទេ ហើយគាត់បាននេះអាណាព័ត៌មាន នឹងដែលគាត់និយាយនេះពី តែ“គាត់មិនដឹងថាមានរឿងអ្នកកៅតិចនៅប្រាក់លើខ្លួន ទេ” ទេ នៅពេលសរសៃពីលក្ខុណ្ឌបស់អ្នកដែលប្រើប្រាស់ប្រាក់ យុត បានបញ្ជាក់បន្ទីមទេ តែបានគាត់គឺតែ ក្រុមមនុស្សទាំងនេះ “ដូចប្រទេសនូវការលើប្រាក់” ទេ និងរាជរឿង“លើប្រាក់” សម្រាប់មនុស្សដែល“ដើរក្រោមកំដៅថ្វាមួយក្នុងគុចចោ” តែគាត់មិនដឹងរឿងនេះប្រើបានទេ តែ ឬ

គាត់មិនដឹងទេ ពេលនោះមានយោធាបំពាក់ដោយសរុបនៅក្រោមត្រូវដែលត្រូវដោល
នោះបើកសត់ទេ ហ្មតុសាត់ “ជិនបាប់” នាមូណុកនៅតីនក្រួចនីមួយៗទេ ហើយ “គាត់មានកិច្ចការឡើតដែល
ត្រូវធ្វើ” ដូចជា “ធ្វើស្របម្លារ” ដោដឹង ។ ហ្មតុយមក ពេលនាគដអ្នកបានស្ថាយឈានក្នុងបន្ទីមទេ តុល
ដឹងថ្មីគាត់ដឹងលីយោបល់ថាគៅអ្នកដែលត្រូវបានដោលត្រូវបានដោល នោះ មិនបានកិច្ចការឡើងមែន
ដឹងទេ? សំណូរនេះត្រូវបានរាយការពាណិជ្ជកម្ម នៅក្នុង សារី ដឹទាស៊ែដូស៊ែនដោ សំណូរ

នេះមិនត្រូវស្ថាសាក្សីទេ ការដឹងរបស់នេះត្រូវបានយល់ស្របដោយអ្នកដឹងថ្មីប៉ុណ្ណោះ ហើយព្រះរាជ
អាជ្ញាបន្ទូរសំណួរដៃនេះទេ

ព្រះរាជអាជ្ញាបានធ្វើសាក្សីកាលពីពេលដែលគាត់នៅខេត្តកំពត និងបញ្ហាតក់ទេនៅពីនេះ
ការដម្លៀស ។ ជ្រាក់យុត្តិបានបញ្ហាកំចោរ គាត់ដើរការនៅខេត្តកំពត តែគ្រាន់តែដើរការដោយលេខ
ស្រុកទាំងឡាយនៅក្នុងការប្រចាំថ្ងៃ ប៉ុណ្ណោះ ដូចខ្លះគាត់មិនដឹងពីបញ្ហាដម្លៀស បុរីប្រុការដៃនេះទេ
តែបន្ទាន់ទេ ។ ប្រជាធិបតេយ្យជ្រាក់ដម្លៀសធ្វើការនៅខេត្តកំពត ហើយសហករណ៍ត្រូវបានបង្កើតនៅទេ
តែគាត់មិនបានធ្វើសហករណ៍កៅត្រីនៅពេលណាអាមៗ ហើយនរណាផាមួកបញ្ហាព្យាមានការបង្កើតសហ
ករណីនេះទេ ។

ត្រូវបំណុលនេះ ដោ លីសាក់ បានចូលមកសរបន្ទាន់ទៅតែដោយគាត់ស្រាវជ្រាវដែលគាត់បានដឹងលើ
បទសម្ងាត់កាលពីលើកមុន្យបានហើយដោយការិយាល័យសហគម្រោគមសិបនីតែ ជ្រាក់យុត្តិបាន
បញ្ហាកំចោរ អ្នកដែលគាត់បានដឹងលើបទសម្ងាត់ប៉ុណ្ណោះនៅពីលើកមុន្យ គឺស្តីពីពិតិត្សធមស់ ហើយ
គាត់បានអេសនុបញ្ហាកំង្លើនូវឯកសារ នៅអ្នកដែលគាត់ត្រូវបានសម្ងាត់នៅ ត្រូវបានអានឡើងត្រូវគាត់ស្តាប់
ខ្លួនវិញ ។

ហើយមក ដោ លីសាក់ បានចាប់សរអំពីដឹងរាជកាលដីបន្ទីនៅការចូលភ្លើនលទ្ធឌុំនូវក្របាម
ភ្លើននៅទៅ ៩/០ ។ សាក្សីបន្ទះបានបញ្ហាកំចោរនៅពេលនោះ គាត់ដើរការនៅកំពតនិងតាក់វិក ។ គាត់
ត្រូវបានបញ្ចានធ្វើការនៅក្នុងភាគគិរាបណ្ឌភ្លើននៅទៅ ៩/១ ។ នៅពេលស្អាតំពី តាមីក សាក្សីបន្ទះបាន
បញ្ហាកំចោរ គាត់ធ្លាប់ពីរឿងរាល់នៅទេ ។ តែគាត់មិនស្រាលប៉ុណ្ណោះទេ ។

ហើយមក ដោ លីសាក់ បានវិញការណ៍កាត់ឲ្យបានបង្កើតនៅពីនេះ សាក្សីបានស្តីពីរាយដោយនិយាយថា គាត់
ក្រោមអស់ហើយនៅរឿងនេះ តែគាត់បានបញ្ហាកំចោរ រឿងនេះវាតិតមេន តែគាលនោះគាត់នៅរឿងពេក
ដូចខ្លះមិនយល់រាល់កំពង់កំពង់ក្នុងការបានមូលដ្ឋានបាន ដោ លីសាក់ បាននៅឯធម៌បច្ចេកទេស គាត់មាន
ការភាពប្រឆាំង ព្រះរាជនោះសាក្សីមាននាយកុមាម្យព្រមទាំងភ្លើននៅទៅ ៩/០ ពេលដែលគាត់ចូលភ្លើននៅទេ ។
ជ្រាក់យុត្តិបានបញ្ហាកំចោរ គាលនោះគាត់មិនដឹងថាគាត់មាននាយកុមាម្យប៉ុណ្ណោះ ហើយគាត់
កិច្ចិនដឹងរឿងភ្លើនទេ ។ ពេលនៅរឿងបានបង្កើតនៅពីគោលនៅបាន ហើយនៅពីរាយបានមូលដ្ឋានបាន ។

ដោ លីសាក់ បានដឹងសំណួរនៅពីប្រធានបទអំពីគោលនៅបាន ហើយសារបស់ខ្លួនក្របាម
ដោយស្អារធ្វើសាក្សីអំពីសេវាអំពីការដែលគាត់អេសនុបនៅក្នុងបទសម្ងាត់ដោយគាត់និយាយថា គាត់
បានទទួលសេវាអំពីការដែលនោះ ដែលរឿងបានបង្កើតនៅពីគោលនៅបាន ហើយបិទនឹងការរាយ ។ សាក្សីបានបញ្ហាកំចោរ

គាត់បានទទួលសៀវភៅយក្រាល តើគាត់មិនដឹងថាពេត៊ការបិទនឹងអាមេរិកខ្សោយឯណ្ឌបុរាណកែទេ? សាក្សីបានបញ្ជាក់ហូឡូមថា “បើសិនជាមាននៅក្នុងគោលនិយោបាយមេននោះ” នោះគាត់នឹងគោរពដោយគ្មានបន្ថែមបង្ហើនឹងថ្វីយ។

ត្រង់ចំណុចនេះ មុននឹងសម្រាកនៅពេលព្រឹក មេដារីការពារភូរបស់ អ្នក សរី បានជិទ្ធស័យនឹងការប្រើប្រាស់ពាក្យ “សក្តីកម្ម” របស់ព្រះរាជអាណាព្យាបាលនឹង“បទសម្បាសនី”កាលពីលើកមុន ដែលដួលជូនដោយសាក្សីពេកអូកសុំបន្ទះគីត របស់ការិយាល័យសហថ្វីកម្មសុំបន្ទះគីត ។ ព្រះរាជអាណាព្យា បានធ្វើយកបង្កើតបង្កើតដើម្បីការកែតម្រូវការនៃអាជីវបស់មេដារីការពារភូរបស់ខ្លួន សាក្សីនេះមិនត្រូវតម្រូវស្អែចឡើង ហើយថា មុននឹងការដើរសម្បាសនេះសាក្សីបានស្អែចបានហើយ ។ ដែលសាក្សីបាននៃអាជីវថា ដូចខ្លះការជិទ្ធស័យនឹងការប្រើពាក្យរបស់គ្រប់ភាគីទាំងអស់ គឺ“ត្រាន់តែជាបញ្ហានិយណិតសារព្រមប៉ុណ្ណោះ” ។ មេដារីការពារភូរបស់បានធ្វើយកបង្កើតបង្កើតបញ្ហាកំប្លែង សាក្សីត្រូវតែស្អែច តែតាតំមិនត្រូវប្រើប្រាស់ពាក្យ“សក្តីកម្ម” ទេ ។

អង្គដីនិងប្រមេងទិន្នន័យគប់ទៅនឹងការអំភាពនៃទេត្រដីបំណុបនៃក្រុងរដ្ឋបាល ហើយប្រាន់ប្រកាសសម្រាកនៅពេលពីរ ។

និង ជាន់ និង សេវា ស្តីបច្ចោនីបន្ទូប់សរុបការដឹកចាន

មុនពេលអតិថិជ្ជកម្មប្រកាសសម្រាក ក្នុងការពារក្នុងរបស់ នឹង ដោ និង នៅ បាន
ដែលបានអតិថិជ្ជកម្មប្រកាសសម្រាក ក្នុងក្នុងការមានវគ្គមាននៅក្នុងបន្ទប់សរុបការ និង
សម្រាប់នឹងបន្ទប់ដែលបានអតិថិជ្ជកម្មប្រកាសសម្រាក ដើម្បីតាមដោ និងការតាមប្រព័ន្ធសោដទស្សន៍នឹង នឹង ដោ
បានអំភាពជា គាត់មានការហត់ឡើយ ហើយ នៅ សរុប គួរជា គាត់«ឃើមូលុខ្លួន» ។ សំណើ
ដែលបានធ្វើដោប្រចាំនេះត្រូវបានយល់ព្រមដោយអតិថិជ្ជកម្ម សិកុណមានលិតជាលក្ខណៈអក្សរ ។
ក្រោយមកអតិថិជ្ជកម្មប្រកាសសម្រាក ។

ប្រាក់ យុតិ ដំសក់កម្មបន្ទី

ជាលីស្សាក់ ប្រាណជាក់ត្រូវបង្ហាញការព្រមទាំងបន្ទាន់ឡើងស្ម័រក្នុងការអំពីគោលនិយោជាយ សារសង្គមនិងប្រាកដ និងយកមកនឹងយាយមុនពេលសម្រាក ។ សាក្សី ព្រាក់ យុត្ត ប្រាណនៃសារធ័រ គាត់មិនចាំបាច់ឡើង គាត់ទូលាប្រាណស្ម័រក្នុងពេលណានេះ ហើយគាត់កំណើនបង្ហី «ប្រាន់ស្អាន» ពីពេល រៀលវិនេបេតុការណើនោះដែរ ហើយគាត់ប្រាណស្ម័រការណែនាំអនុសារដីជួយដីជួយដំបូង ។ ថ្មីក្រោម និល ឯក ប្រាណណែនាំ ព្រាក់ យុត្ត ឲ្យត្រួតយើង គាត់មិនចាំបាច់ បែកសិនជាមិនអាចនឹងបង្ហាញពេលរៀលនោះ ។

ជាលីសាក់ ប្រានេងវកទេស្សពិនិត្យនារដឹងទីបងីរតិន្ទិញ្ញ ។ ក្នុង យុត្ត ប្រានេងត្រួយគបនីញ្ញចា
គត់មិនរក្សាទុក ហើយកំមិនស្មរដឹងពីការប្រាជែមដ្ឋានយុត្តិធម៌បស់ប្រុកប្រាស់ប្រុកប្រាស់ប្រុកប្រាស់
មិនបែងសក្សា ។ គត់ផ្តល់បែងស្សារកោតស្សពិនិត្យបងីរតិន្ទិញ្ញ តែគត់មិនដែលប្រានេងនឹងស្សពិនិត្យ

គាត់ត្រូវបានបញ្ជាផ្ទៃទៅកំពង់បាមក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ ហើយក្រាយមកទៅជាការដំបូងក្នុងក្នុងការណាយព្រក្បឹងឆ្នាំ១៩៧៨ ។ នៅពេលដោលគាត់ទៅដល់ក្នុងការណាយព្រក្បឹង គាត់ត្រូវបានចាត់ស្ព័ន្ធ្រៀបម្លារកប្បាសដើម្បីធ្វើឈាមកម្មដោយដែល ហើយគាត់បានបញ្ជាក់ថ្ងៃពេញ ក្រាយពីចិរបស់គាត់ត្រូវបានចាប់ខ្លួន តាមឱក បានដកមុខតិចដោយរបស់គាត់ទិន្នន័យ ព្រោះគាត់«តុលនិភ័យបានការទុកបិតថ្ងៃពេលហើយ» ។ គាត់ធ្វើការនៅក្នុងចិរបស់របស់រយៈពេលពីរទី ដែលការងារត្រូវបញ្ចប់ដោយសរសៃតិចបន្ទីនេះរដ្ឋការម៉ាកក្រប់បែក ។

ជាលីសាត់ ចានអរគុណដល់ ព្រាក់ យុត ចំពោះសក្ខែកម្មនេះ ហើយចានស្ថាបន្ទិមទេ និកទេឡើង ពេលគាត់ត្រូវបាន “យកខេអប់រំ” មួននឹងបញ្ហាណឡើដល់ខេត្តកំពង់បាយ ។ ព្រាក់ យុត ចានបញ្ហាកំចាំ “ការអប់រំ” នេះគឺជាការប្រជុំនូវយោះ ពេលពីរម៉ោងដាម្ចូលយប់គាត់ លើរាឃៈ កន្លែង បាប ពេលនោះ កន្លែង បាប ចានប្រាប់គាត់ថា គាត់នឹងត្រូវបានឡើង តើគាត់មិនចានប្រាប់ឡើ ព្រាក់ យុត ពីមុនហេតុនឹងការដ្ឋានបាននៅទេ

ເຖິງເຕີຣະນາມັດກົມ້ອງມານສົ່ງສປະປັບຜົນ “ເຕີໂຕຢູ່ຈຳກົດວິຜານການຝຶກບັນກົມ້ອງຍຸດ
ຮູ້ກີ່ໄຟລມານກົດບັນກົດ” ປູກໍ ຍຸດ ດູານເສື້ອຍໜ້າ ຄົມະ: ປູກໍ ປູກໍ ດູານ “ແຍວບລົບ” ຕີ່ຄົມະ: ຕົ່ມບັນ ເກີຍ
ຄົມະ: ປູກໍ ມີມານກົດບັນກົດ ກົມັງກົງຫຼັກການສປະປັບຜົນເຕີຣະນາມັດ ປູກໍ ແລ້ວບໍ່ເຈົ້າໃຈວ່າ ສາກົງຢູ່ບ
ເຈົ້າ ດູານບໍ່ແກ່ ເກີຍ ຮັບການຝຶກບັນກົມ້ອງມານສົ່ງສປະປັບຜົນ ເກີຍ ມີ

រាយការណ៍ដូចជាត់ទេ ដើម្បីសរស់នរបាយការណ៍នោះ គណៈប្រកម្មនាយករាយការណ៍នៅក្នុងបាយការណ៍នោះដោយប្រគល់ម្ចាត់ទេ តែគណៈប្រកម្មនាយករាយការណ៍នោះ ត្រូវត្រួតពិនិត្យបញ្ចប់របាយការណ៍នោះ ទៅបានជាទុកដាក់បានទេ ដើម្បីនិងបញ្ចប់របាយការណ៍នោះ ទៅបានជាទុកដាក់បានទេ

នៅពេលសរសំណើរបនីទីតាំង ប្រាក់ យុត្តិ ជាន់ទាស់ថា គាត់មិនពាក់ព័ន្ធតូចក្នុងការសម្រេចបាន ក្នុងការ“សម្ងាប់”នរណាម្នាក់ទេ ។ សារក្សឹមជាន់ប្រើពាក្យនេះដោយព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានសរទេ ។ សារក្សឹមជាន់បញ្ហាកំពើតាមចំណាំ ក្នុងទម្រង់ទេ ។ ក្នុងទម្រង់ទេ ក្នុងទម្រង់មានស្រួលសំណើរបនីបាន ក្នុងព្រះរាជអាជ្ញាមិនសម្ងាប់ទេ ។ អនុប្រធូតិកធនាគារ សម្រេចបាន ក្នុងព្រះរាជអាជ្ញាមិនសម្ងាប់ទេ ។ ក្នុងព្រះរាជអាជ្ញាមិនសម្ងាប់ទេ ។ ក្នុងព្រះរាជអាជ្ញាមិនសម្ងាប់ទេ ។ ក្នុងព្រះរាជអាជ្ញាមិនសម្ងាប់ទេ ។

ក្រោយពីសម្រាកនាបានចេញពីប្រជាធិបតេយ្យ ព្រះរាជអាណាព្យាបាលប៉ែងដឹងស្ត្រែសំណើរាយ ប្រាក់ យុត្តិ
ឡើងវិញដោយសារទៅស្ថិតិប្រជាធិបតេយ្យនៃការសរសេរជាយករាល់ក្នុងសង្គមបច្ចុប្បន្ន ប្រាក់ យុត្តិ
ប្រជាធិបតេយ្យ ។ សារក្សីជាបញ្ហាកំថា គណៈប្រុកប្រាក់ជាបញ្ហាស្ថិតិប្រជាធិបតេយ្យ នៃជាមួយ ជាយករាល់
ក្នុងក្រុងភាពទាំងអស់ដែលជានៅក្នុងនៅមូលដ្ឋាន ។ នៅពេលស្ថិតិថាគោនការរៀបរាប់ពី
ប្រជាធិបតេយ្យកំណត់ធម្មបុរាណ នៃមូលដ្ឋានឡើង ប្រាក់ យុត្តិ
ជាបញ្ហាកំថា នៅមូលដ្ឋាននៃជាមួយ ក្នុងក្រុងភាពទាំងអស់ដែលជានៅក្នុងនៅមូលដ្ឋានឡើង ប្រាក់ យុត្តិ
ស្ថិតិប្រជាធិបតេយ្យ ។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាទុំបានការពីប្រាក់បន្ថែម ក្នុងក្រុងភាពទាំងអស់ដែលជានៅក្នុងនៅមូលដ្ឋានឡើង ប្រាក់ យុត្តិ
គណៈប្រុកប្រាក់គាត់ជាបញ្ហាកំថា នៅមូលដ្ឋាននៃជាមួយ ក្នុងក្រុងភាពទាំងអស់ដែលជានៅក្នុងនៅមូលដ្ឋានឡើង ប្រាក់ យុត្តិ
ស្ថិតិប្រជាធិបតេយ្យ ។ នៅមូលដ្ឋាននៃជាមួយ ក្នុងក្រុងភាពទាំងអស់ដែលជានៅក្នុងនៅមូលដ្ឋានឡើង ប្រាក់ យុត្តិ

ក្រោយមក ពេលវាគន្ទីបានស្ថិតជាតិកម្មាតិបាលឆ្វោគំព្រៃកម្មានដែលទទួលដឹកឃើនដែរចុងមិនមានការប្រើប្រាស់កម្មាតិបាលតាមមូលដ្ឋាន? ប្រាក់ យុត្ត បានធ្វើឱ្យថា មិនដែលមាននរណាគុងដឹកឃើនមកគាត់អំពីការប្រើប្រាស់ទេ ព័ត៌មានគេមកប្រាប់គាត់ដូចជាបំពុំបំបុរសគាត់ ព្រមទាំងកម្មាតិបាលពី

ប៉ុន្មានកំពើតែដែលត្រូវបានបាប់ខ្លួនដោយ តាមឱ្យក្នុងការប្រាប់ពេលវេលាដែរកការបាប់ខ្លួនប៉ុន្មានកំពើត្រូវបានបាប់ខ្លួន។ គាត់មិនដឹងពីមួយហេតុដែលនាំពេលវេលាដែរកការបាប់ខ្លួនប៉ុន្មានកំពើត្រូវបានបាប់ខ្លួន។ ហើយគាត់មិនអាចធ្វើអ្វីជាបានទៀតសែរ។ ប៉ុន្មានកំពើត្រូវបានបាប់ខ្លួនដែលគាត់ត្រូវបានបាប់ខ្លួន។ ទេនេះប៉ុន្មានកំពើដឹងមុនចោរ ប៉ុន្មានកំពើនិងត្រូវបាប់ខ្លួនដោយ កំពើត្រូវបាប់ខ្លួនបាប់ខ្លួនប៉ុន្មានកំពើដែរ ព្រៃន តាមឱ្យក្នុងបានព្រមទាំងគាត់ត្រូវមានបញ្ហាដែលបែនកិច្ចដែលគាត់ត្រូវបាប់ខ្លួនទេ។ សាក្សីបានបញ្ហាកំពើគាត់ត្រូវនិងមានរៀងដឹង បែនកិច្ចដែលគាត់ត្រូវបាប់ខ្លួនប៉ុន្មានកំពើមុនអំពីការបាប់ខ្លួនទេ។ និងបែនកិច្ចដែលគាត់ត្រូវតែគិចចិប់។ ទៅក្នុងពេលវេលាដែរកការប្រជុំដែលយកម្នាក់បានម្នាក់មូលដ្ឋាន និងម្នាក់ក្នុងភាគគ្រាប់ យុត្តិ បានបញ្ហាកំពើ ប្រជាមួយនឹងដែលលើកមកនិយាយគឺ “រាល់បញ្ហាចំនួនសែរ” ដូចជាលក្ខុណ្ឌការងារ និងការបាត់ត្រូវក្នុងការធ្វើការងារ។ គណៈក្នុងភាគគ្រាប់បានដឹងថាទីត្រូវបានបាប់ខ្លួននៅពេលវេលាដែរកការប្រជុំនៅពេលវេលាដែរកការប្រជុំក្នុងការដោះស្រាយពីបញ្ហាដែលបានរៀបរាប់ទេ។ ហើយនេះជាកិច្ចការរបស់ក្នុងភាគគ្រាប់បានបញ្ហាកំពើ គាត់មិនដឹងពីរៀងនេះទេ។ ក្រោយមក ប្រាក់ យុត្តិ បានបញ្ហាកំពើ គាត់មិនដឹងថាជាមួយនឹងការប្រជុំក្នុងភាគគ្រាប់បានបាប់ខ្លួនប៉ុន្មានកំពើត្រូវបានបាប់ខ្លួន។ បញ្ហាប៉ុន្មានកំពើ លីសារក្នុងបានស្រាវជ្រាវសាក្សីជាគោតត្រូវបានតែងតាំងបាប់ខ្លួននៅក្នុងសកាប្រជាធននៅពេលវេលាដែលបានបញ្ហាកំពើត្រូវបានបាប់ខ្លួន។ សាក្សីបាននេះយើង គាត់ត្រូវបានដឹងពីសេចក្តីសម្របទេ។ តែគាត់មិននេះយើងសំណុះទេ។

នៅពេលស្ថាអំពីលក្ខុណ្យស៊ាន់ ប្រាក់ យុត្ត ប្រាប់អេងចា គ្នាន់ខេត្តកំពត មិនដែលមានការ
ឱះទាតមបន្ទាប់រាល់ទេ ហើយចា ប្រជាធនកាបង់ស្រាយបញ្ហាទំនាក់ទេ ដោយចែករំលកគ្មានឯករាជ
នៅមក ៤ នាក់នៅឡើនិន សេចក្តីសម្របគ្នាន់ការដម្លៃ សប្រជាធនកេខេត្តកំពត ប្រាក់ យុត្ត ប្រាប់បក
ស្រាយចា គាត់ដឹងពីហេតុការណ៍ទេ ពីគាត់មិនដឹងថានរណកដែនកសម្របចិត្តគ្នាន់ការដម្លៃ ស នេះ
ទេ ៤ គាត់មិនដែលប្រាប់ខ្លួនការណែនាំណាមួយអំពីការដម្លៃ ស នេះដែរ ។

ក្រោយមក នៅពេលស្មោគចែតិក្រោយមកត្រូវបាត់វិធានការណ៍ថ្លែបណ្តាញមួយទាបន និង
អតិថិជនត្រូវបាន លន់ នល់ ប្រាក់ យុត បដិសេដមិនត្រូវបានសំណើរោទេទេ នៅពេល
ស្មោគ បាននានា ត្រូវបានស្មោគដោយត្រូវបានស្មោគ ប្រាក់ យុត ដោម្បីយកវិយាយលូយសហគ្រោក្រម
ស្រីបន្ថែត ដែលក្នុងនោះស្មោគឱ្យបានបញ្ជាក់ថា គាត់ត្រូវបានបញ្ជាញបានបំផុតអតិថិជនត្រូវបាន លន់
នល់ ដើម្បីយកទៅអប់រំ តែក្រោយមកគាត់មិនដឹងថាមព្រឹកទាំងនេះត្រូវបានបញ្ជាញបាន នៅ
ក្នុងអតិថិជនត្រូវបានស្មោគនោះ ប្រាក់ យុត បានបញ្ជាក់ថា គាត់ត្រូវបានណែនាំដោយលេខាតំបន់ត្រូវបានបំផុត
មព្រឹក លន់ នល់ ទាំងអស់ មកដល់បំណុលទេ អនុសាទិន្នន័យប្រជាសង្គម ប្រកាសសម្រាកពេលរស់ល ។
សេចក្តីសម្រេចដ្ឋាល់មាត់ទាក់ទងទៅនឹងវិធានទូទៅ ចំពោះបញ្ហាក៏ស្អូល ។

ក្រោយពីសម្រាក អនុដំឡើងមេដ្ឋានបច្ចុប្បន្នសម្រាប់មាត្រូយដែលបានលើកដោយ
គាលពីសង្កាត់ម៉ាក និងពីការតាមចំណែះការដាក់បញ្ហាបាន កសារឡាតាំងអនុដំឡើងមេដ្ឋាន ។ ម៉ោង និល ឈាង
បាននានវិធានដៃក្នុងឈរ(៣) របស់អនុដំឡើងមេដ្ឋាន និងនាយករដ្ឋមន្ត្រី គឺជាក្រុមដោយបញ្ហាក់ថា វិធាន
នេះត្រូវបាន នកសារដែលត្រូវដាក់បញ្ហាបាន ត្រូវតែមានយុទ្ធភាព ភាពអាបីកបិត្តបាន និងមានការ
ពាក់ព័ន្ធឌីជីថ្មីប្រជាន់បាន ។

ក្រោយមក ថ្វីក្រម និល ណាំន បានបញ្ជាក់ថា មិនមានការបែងចែកប្រភេទសរុប ដូច ជាស្ថិវកោ បុអគ្គបង្ការដើម អាមពីតិនិយកចេញពីនូវរដ្ឋបាយអនុជីនិងម្រោះ ។ ថ្វីក្រមបានបង្ហាញ ទីតាំង ឧណ៍: ពេលដែលមានការចេញចិត្តឡើងនឹងកសរាណដែលទាន់អស់ជានុំ កសរាបតបម្បួន ឬកសរាបតបម្បួនក្នុងរាជរដ្ឋបាយអនុជីនិងម្រោះ ។ ថ្វីក្រម និល ណាំន បានឱ្យណានាំថា

ឯកសារគ្នាតែស្វ័យបានការងារកំបញ្ញនៅក្នុងសំណើរៀនឯកសារពេលសមរម្យណាមួយ តែចាប់ដោយនេះក៏
អារម្មណ៍បែនគាល់ទេស៖ ដែរតាមការពិចារណារាជកំប្រឈន ឬ ឱបញ្ញប៊ែងដីជំនួយ ឬ អនុជីនិងម្រោះបានបញ្ជាក់ថា
ក៏ស្ថានដែលទូលាបានគារយោង ការធ្វើទារណាមួយចិនត្រូវរាជកំបញ្ញនៅទេ ហើយអនុជីនិងម្រោះបាន
ប្រកាសថា សេចក្តីសម្របភូនការដំឡើងកសារណាមួយនាមពីពីនឹងនៅពេលក្រោយ ឬ
សក្តីកម្មរបស់លោក សំនើ យុ, និធីសាក្សីម្នាក់ទេត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងកាលវិកាត

បញ្ចប់មក ថ្ងៃក្រោម និល ឈាន បានប្រកាសថា ពីស្អាប់ការទេនេះ នាយកមន្ត្រីមណ្ឌលឯកសារក៏
សារកម្មជាសំនើ យុ, និធីចូលមកធ្វើសក្តីកម្ម ប្រមាំងសាក្សីម្នាក់ទេត្រូវដែលមិនទាន់ប្រាប់លើនាមទេ ឬ
បញ្ចប់មក អនុជីនិងម្រោះដែលតាំងគ្រប់ការកិច្ចសំឡើងជាកំណើរបស់ខ្លួន ដើម្បីស្រើពេលក្នុងការស្រស់ស្រាយ
នៅលោក សំនើ យុ និធីសាក្សីធ្វើនេះទេ ។

ក្រោយពីក្រុមការពារកីរិយាល័យ និង ជាស្ថីសំបញ្ញាក់ ថ្ងៃក្រោម និល ឈាន បានបញ្ជាក់ថា
ស្អាប់បញ្ចប់នេះ កម្ពុជាដើរពេលព្រឹកនឹងទីក្រុងក្រោម និង ជាបីម្រីដើរកម្ពុជា ហើយពេលរស់លីល
និធីក្រុងនៅសាក្សីប្រាក់ យុត និធី លោក សំនើ យុ, និធីសាក្សីដីនាយក “TCE 80” ។